

**ZARZĄDZENIE NR 90/2019
WÓJTA GMINY DRZYCIM**

z dnia 7 października 2019 r.

w sprawie przyjęcia i konsultacji projektu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020 z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Na podstawie art. 30 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 roku, poz. 506)¹⁾, § 6 Uchwały Nr XXXVII/221/2010 Rady Gminy Drzycim z dnia 7 października 2010 r. w sprawie sposobu konsultowania projektów aktów prawa miejscowego, w związku z art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r., poz. 688 z późn. zm.)²⁾ zarządzam:

§ 1. Przyjąć projekt Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020 wraz z preliminarzem, stanowiący załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Postanowić o rozpoczęciu konsultacji projektu, o którym mowa w § 1, od dnia 07 października 2019 roku. Zakończenie konsultacji nastąpi w terminach określonych w § 2 i § 3 Uchwały Nr XXXVII/221/2010 Rady Gminy Drzycim z dnia 7 października 2010 r. w sprawie sposobu konsultowania projektów aktów prawa miejscowego.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wójt Gminy Drzycim

Marian Krywald

¹⁾Zmiany wyżej wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2019r., poz.506, Dz.U. z 2019r., poz. 1309, Dz.U. z 2019r., poz. 1696

²⁾Zmiany wyżej wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018r., poz. 2137, Dz.U. z 2018r., poz. 2244, Dz.U. z 2019r., poz. 730

Załącznik Nr 1 do zarządzenia Nr 90/2019
Wójta Gminy Drzycim
z dnia 7 października 2019 r.

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr
Rady Gminy Drzycim
z dnia

**GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH
ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
NA ROK 2020**

Zgodnie z art. 4¹ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi realizacja zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz narkomanii jest prowadzona w postaci gminnego programu, który stanowi integralną część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego corocznie przez Radę Gminy.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 rok stanowi lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków i jest adresowany do całej społeczności gminy Drzycim ze szczególnym uwzględnieniem młodego pokolenia.

Spośród wszystkich zagrożeń społecznych, które odgrywają ważną rolę w kształtowaniu się polityki rozwiązywania problemów społecznych uzależnienie od alkoholu i narkotyków i ich szkodliwe spożywanie zajmują miejsce szczególne. Stanowią tym samym przestrzeń, której nie można lekceważyć.

Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) większość osób pijących alkohol spożywa go w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich i osób z ich otoczenia. Jednak kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w tej grupie znajduje się ok. 900 tys. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących ryzykownie lub szkodliwie. Alkoholizm jest jednym z najpoważniejszych współczesnych problemów społecznych. Według Światowej Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji. Szkody zdrowotne wywołane alkoholem bądź narkotykami nie ograniczają się tylko do szkód występujących u osób uzależnionych, mają one szerszy wymiar bowiem obejmują swoim zasięgiem członków rodzin i osoby z najbliższego otoczenia.

Obszar przeciwdziałania alkoholizmowi regulowany jest przez ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Natomiast działania z zakresu przeciwdziałania narkomanii normuje ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Program uwzględnia też wskazania zawarte w rekomendacjach Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2020 r. Obie te ustawy określają najważniejsze kategorie zadań, które powinny być realizowane przez samorządy gminne oraz sposoby ich realizacji.

Kierunki określone w niniejszym Programie stanowią także kontynuację działań z lat poprzednich.

Głównym zadaniem Programu jest ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych substancji psychoaktywnych oraz zachowań ryzykownych, podejmowanych w szczególności przez dzieci i młodzież.

Profilaktyka i przeciwdziałanie uzależnieniom realizowane będzie poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, wychowawczej oraz zdrowotnej.

II. Organizacja programu

1. Adresaci programu

Problemy związane z nadmiernym spożywaniem alkoholu oraz nadużywaniem narkotyków dotyczą znacznej części społeczeństwa, w związku z tym program kierowany jest do wszystkich mieszkańców gminy, którzy w codziennym życiu spotykają się z problemem nadużywania substancji psychoaktywnych oraz jego konsekwencjami a także do wszystkich zainteresowanych tą problematyką, a przede wszystkim do:

- dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem od alkoholu i narkotyków oraz ich rodziców, nauczycieli
- osób dorosłych zagrożonych uzależnieniem
- osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków
- osób współuzależnionych, Dorosłych Dzieci Alkoholików
- rodzin z problemem alkoholowym
- osób uzależnionych po ukończeniu terapii tzw. „trzeźwych alkoholików”

III. DIAGNOZA

Problem choroby alkoholowej nie dotyczy tylko i wyłącznie konkretnej osoby będącej w nałogu ale oddziałuje na rodzinę, sąsiadów, współpracowników. Destrukcyjny wzorec postępowania i poważne zaburzenia zachowań osoby uzależnionej sprawiają, że jej osobisty dramat dotyka często w tragiczny sposób innych ludzi. Nadmierne używanie alkoholu, a zwłaszcza uzależnienie, rodzi negatywne konsekwencje we wszystkich sferach funkcjonowania osoby pijącej oraz jej najbliższego otoczenia. Podstawowe negatywne konsekwencje picia alkoholu dotyczą problemów na wielu płaszczyznach, szczególnie zdrowotne, społeczne, finansowe, prawne a także duchowe.

Według najnowszych badań przeprowadzonych przez Światową Organizację Zdrowia dla regionu europejskiego nadużywanie alkoholu wciąż znajduje się na czołowym miejscu w klasyfikacji głównych czynników zagrażających zdrowiu i życiu obywateli. Europejski Raport Zdrowia zwraca uwagę na fakt, że wiele chorób, z którymi walczy współczesne społeczeństwo ma swoje źródło w szkodliwym używaniu wyrobów alkoholowych.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii budowany jest na podstawie diagnozy, która określa zasoby samorządu oraz potrzeby jego mieszkańców.

Problem nadmiernego spożywania alkoholu na terenie naszej gminy nie jest odosobniony, dlatego należy kontynuować działania profilaktyczne. Program kierowany jest do wszystkich grup społecznych, które dotyka problem alkoholowy bądź związany z narkotykami. Skala zjawiska uzależnienia zarówno od alkoholu jak i narkotyków jest trudna do określenia ale problemy z tym związane powodują ogromne szkody dlatego na tych zadaniach należy skupić szczególną uwagę.

Osoby pijące alkohol mogą wielokrotnie w ciągu swojego życia zmieniać wzór spożywania alkoholu przemieszczając się na continuum od abstynencji, poprzez picie o niskim poziomie ryzyka, do spożywania alkoholu w sposób wysoce ryzykowny i szkodliwy. Niektóre z nich się uzależnią. Jest to wędrówka w dwie strony. Ktoś, kto dzisiaj pije alkohol na poziomie niskiego ryzyka może w wyniku różnego rodzaju okoliczności zwiększyć swoje picie do poziomu wysokiego ryzyka. Ktoś, kto dziś pije ryzykownie lub szkodliwie może na tyle ograniczyć swoje picie, aby radykalnie zmniejszyć wynikające z niego szkody. Abstynent może w każdej chwili zacząć pić, a osoba uzależniona może

zostać abstynentem. Najmniej prawdopodobna jest sytuacja, że osobie uzależnionej uda się trwale ograniczyć spożywanie alkoholu, a więc wrócić na stałe do picia kontrolowanego, o niskim ryzyku szkód.

Szkody spowodowane przez alkohol oraz narkotyki, jak i ryzykowne spożywanie tych substancji występują w wielu wymiarach:

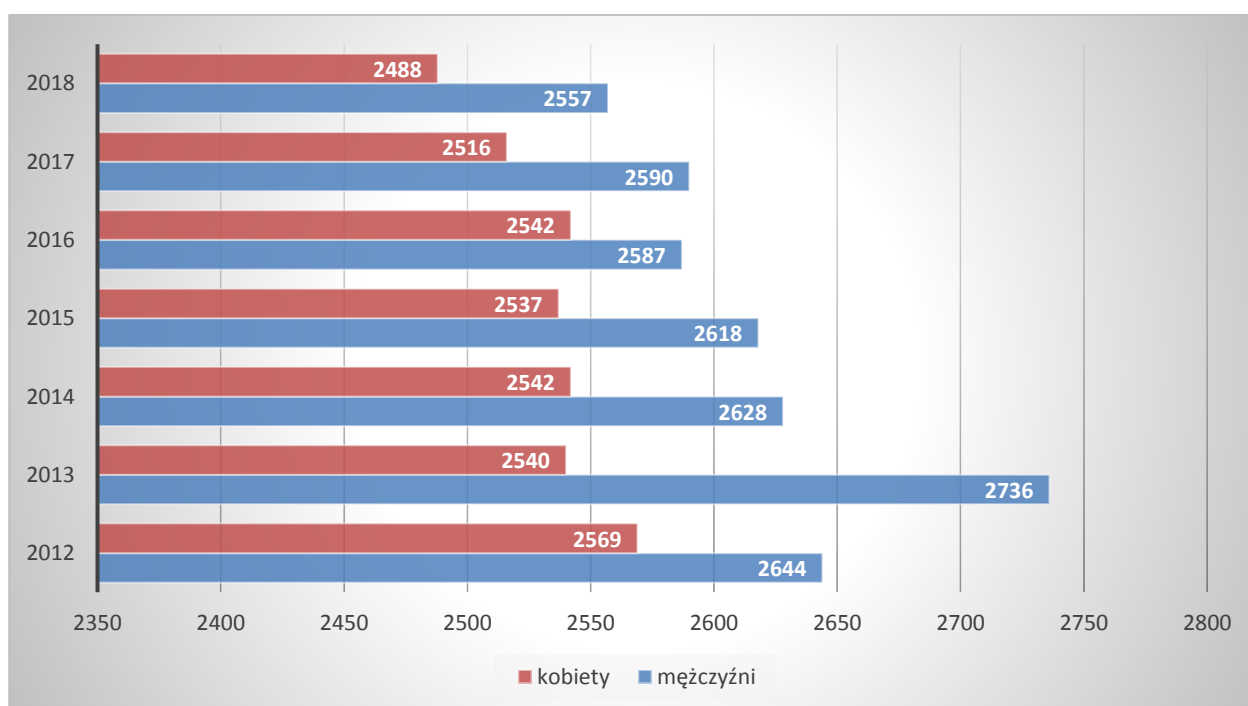
- oddziałuje negatywnie na zdrowie fizyczne i psychiczne osób pijących;
- negatywnie oddziałuje na zdrowie fizyczne i psychiczne członków rodzin, przemoc w rodzinie, zakłócanie porządku publicznego, przestępczość, bezrobocie, a także ubóstwo;
- powoduje przedwczesną umieralność;
- zaangażowanie wymiaru sprawiedliwości;

Z badań przeprowadzonych przez CBOS wynika, iż:

- wzrasta popularność używania marihuany wśród młodzieży;
- oczekiwania wobec alkoholu, marihuany i haszyszu przez młodzież szkolną odwołują się w większym stopniu do pozytywnych konsekwencji niż ewentualnych szkód;
- nadużywanie alkoholu jest przyczyną konfliktów i przemocy domowej w co piątej rodzinie, a 4% przyznaje się do krzywdzenia swoich dzieci będąc pod wpływem alkoholu;
- wzrasta liczba rodzajów oraz dostępność nowych substancji psychoaktywnych zwanych „dopalaczami”;
- z używaniem alkoholu przez młodocianych wiąże się m.in. obniżenie wieku inicjacji seksualnej, niechciane ciąży oraz ryzyko zakażenia wirusem HIV oraz HPV;
- napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży; dwa razy więcej osób pije alkohol niż pali papierosy

I. Sytuacja demograficzna

W 2018 roku gminę Drzycim zamieszkiwało 5045 mieszkańców. Struktura demograficzna gminy przedstawiała się następująco:

- a. dominującą grupą wiekową w gminie są osoby w wieku produkcyjnym a ich liczba wynosi 3229 osób;
- a. liczba osób w wieku poprodukcyjnym wynosi 784;
- b. osoby w wieku poniżej 18 roku życia stanowią liczbę 1032;
- c. 64 mieszkańców gminy ukończyło 18 lat;

1. Czynniki sprzyjające uzależnieniom

a. sytuacja materialna

Odsetek osób pijących nadmiernie na terenie naszej gminy wskazuje na dwie kategorie osób szczególnie zagrożonych. Pierwsza to młodzi niezamężni i bezdzietni ludzie, a druga to osoby o niskim statusie materialnym. W odniesieniu do tych grup należy kontynuować i rozszerzać działania profilaktyczne. Pożądane wydaje się być ponadto zwiększenie oferty edukacyjnej w zakresie redukcji szkód skierowanej do młodych ludzi pijących często.

Osoby uzależnione od alkoholu bądź środków odurzających bardzo często charakteryzują się niezaradnością życiową, brakiem umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, mają także problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi. Osoby z problemem alkoholowym na terenie naszej gminy, które korzystają z pomocy tutejszego Ośrodka Pomocy Społecznej są objęte kompleksową pomocą o charakterze profilaktycznym i naprawczym poprzez pracę socjalną, jednak należy nadal prowadzić działania, które będą prowadzić do zminimalizowania tego zjawiska.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednostką organizacyjną gminy powołaną do realizacji zadań zleconych i własnych w zakresie pomocy społecznej. Działania te są realizowane poprzez 3 pracowników socjalnych, kierownika jednostki, księgową oraz asystenta rodziny.

Na terenie naszej gminy działa Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu. W ubiegłym roku z pomocy terapeuty skorzystało 5 kobiet i 19 mężczyzn uzależnionych od alkoholu oraz 9 osób współuzależnionych. Wszystkie osoby otrzymały kilkadziesiąt porad. W ramach konsultacji podejmowano działania mające na celu:

- motywowanie do leczenia
- informowanie o możliwościach podjęcia leczenia w placówkach odwykowych
- udzielanie wsparcia po dobytym leczeniu
- rozpoznawanie w trakcie rozmowy zjawiska przemocy domowej, a co a tym idzie udzielanie stosownego wsparcia
- udostępnianie materiałów edukacyjnych i informacyjnych

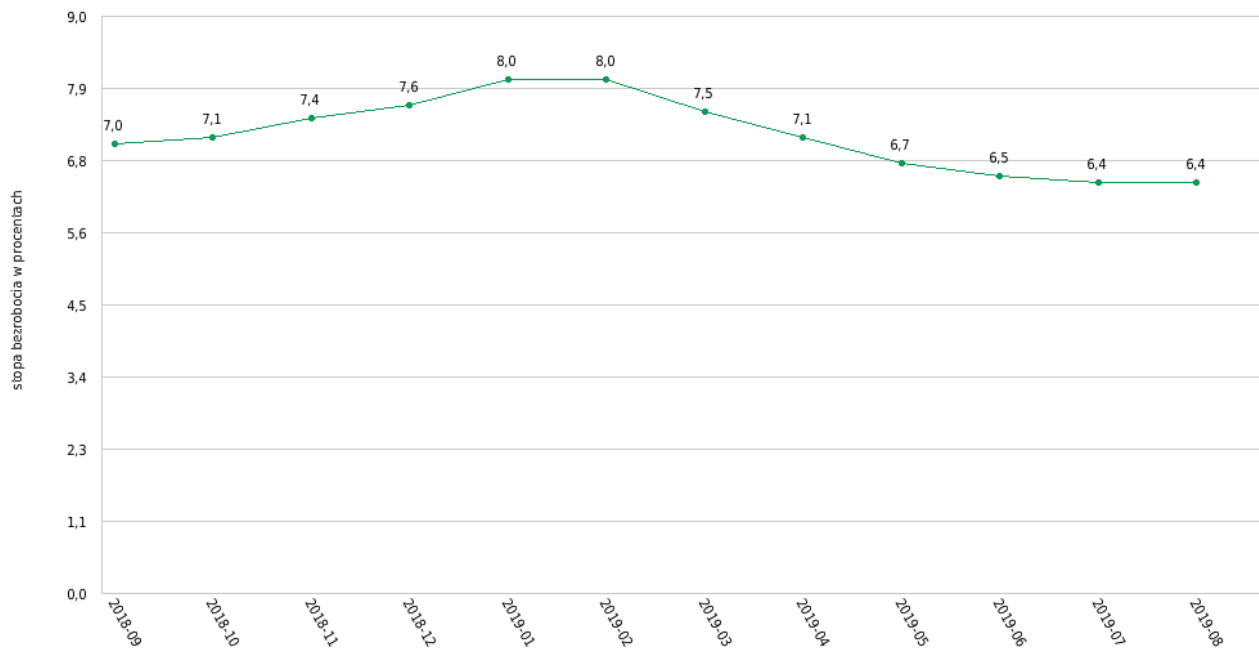
W Punkcie Konsultacyjnym odbywają się także spotkania Grupy Wsparcia „Ocalenie”. Członkowie tej grupy biorą udział w warsztatach i spotkaniach promujących trzeźwy styl życia.

Członkowie GKRPA przeprowadzali rozmowy z osobami nadużywającymi alkoholu w celu zmotywowania do podjęcia leczenia odwykowego, zmiany zachowań i zachowania abstynencji.

Ośrodek współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w Świeciu między innymi w zwalczaniu istniejącego bezrobocia, które występuje na terenie naszej gminy. Dzięki dużej orientacji pracowników GOPS Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych może korzystać z cennych informacji dotyczących problemów alkoholowych istniejących wśród mieszkańców gminy. Ośrodek prowadzi coroczną akcję dożywiania dzieci w szkole w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

a. bezrobocie

Stopa bezrobocia w powiecie świeckim

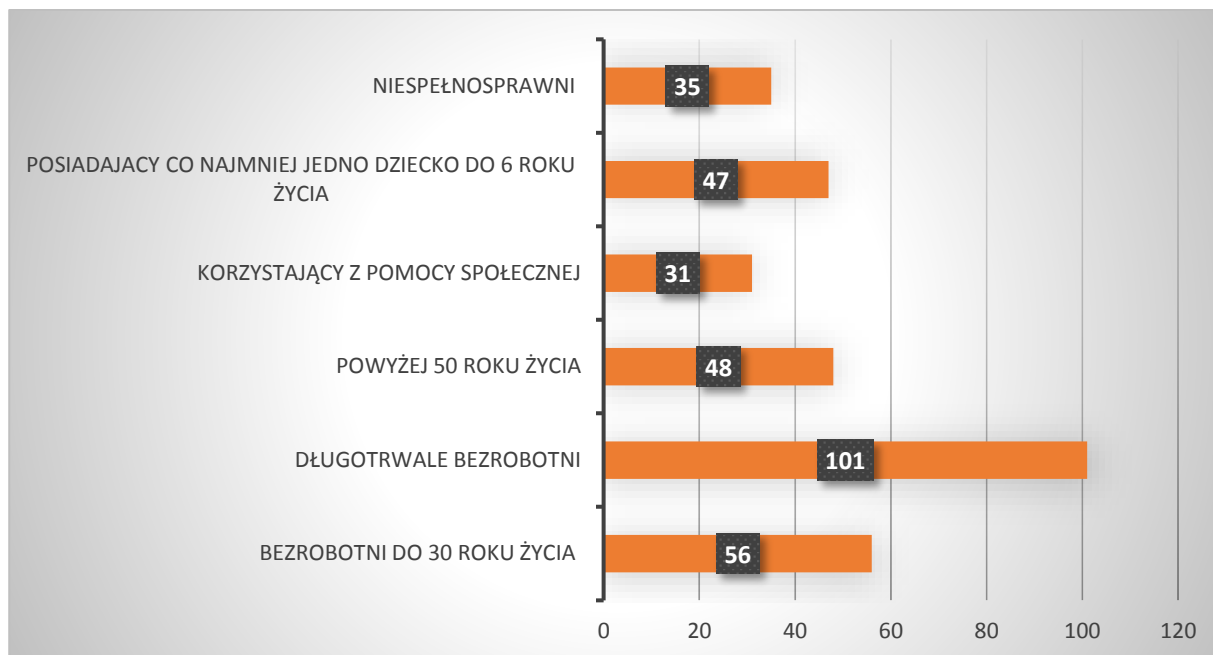
Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Według danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Świeciu wynika, iż stopa bezrobocia na terenie powiatu w październiku 2019 r. wynosiła **6,4 %** i od kilku lat jest zadziwiająco niska. W Polsce natomiast w październiku 2019 r. wynosiła 5,2 %.

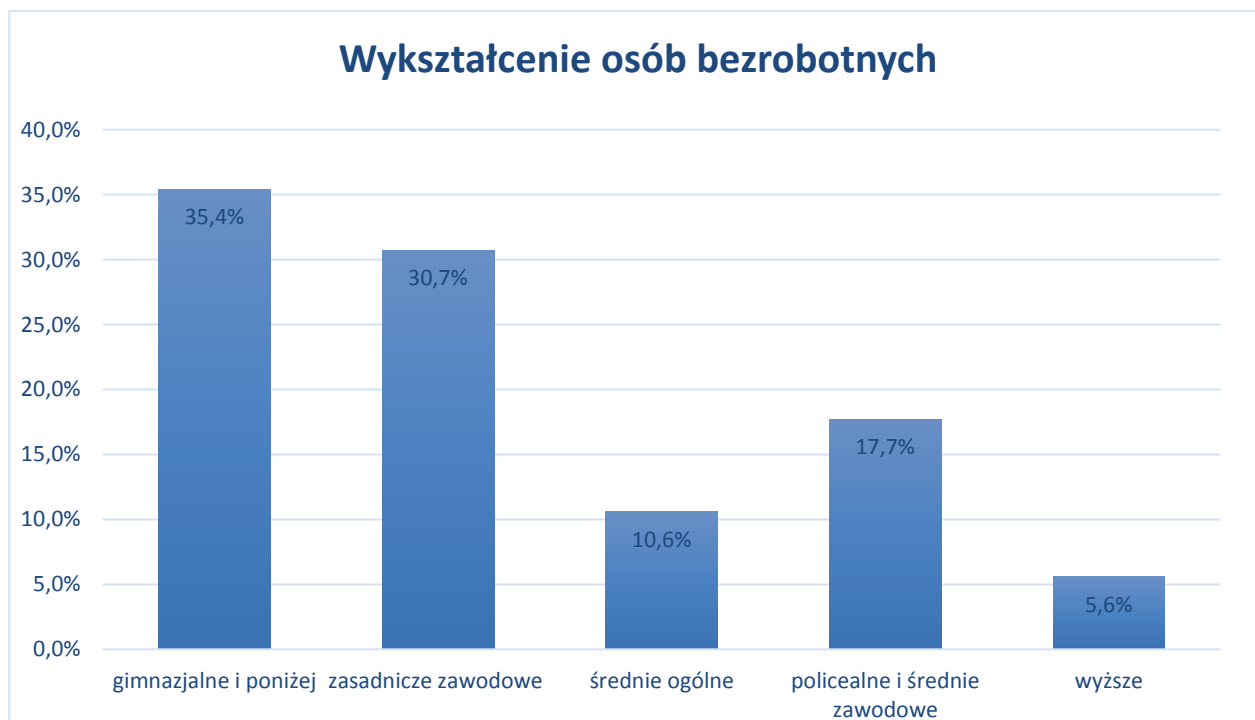
Znaczącą grupę nadal stanowią osoby długotrwale bezrobotne, tj. pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy. Utrzymywanie się długiego okresu pozostawania bez pracy stanowi jeden z głównych czynników ryzyka nasilania się problemów alkoholowych i zaburzeń o charakterze niedostosowania społecznego, co może prowadzić do zachowań agresywnych i przemocy w rodzinie. Związane z tym osłabienie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodziny naraża dzieci na poszukiwanie alternatywnych form aktywności, związanych ze spożywaniem alkoholu i kontaktem z substancjami psychoaktywnymi.

Bezrobocie jako najważniejszy problem społeczny w swych konsekwencjach niesie za sobą szereg negatywnych skutków rozszerzających się na inne płaszczyzny życia ludzkiego. Należą do nich nie tylko spadek stopy życiowej ze względu na negatywne konsekwencje przekładające się wprost na budżet domowy, ale również takie zjawiska jak: poczucie bezradności, brak motywacji do kolejnych poszukiwań na rynku pracy, niskie poczucie własnej wartości, depresje. Wszystkie te negatywne konsekwencje wpływają niewątpliwie na sferę emocji i przyczyniają się do częstszego sięgania po alkohol celem rozładowania negatywnych napięć, co niesie za sobą problemy alkoholowe, a w przypadku kontynuowania tego typu zachowań dochodzi do uzależnienia.

Dane statystyczne dotyczące osób bezrobotnych na terenie gminy Drzycim przedstawiają się następująco:

Bezrobotni będący w szczególnej pozycji na rynku pracy w powiecie świeckim

a. przemoc w rodzinie

Pomimo faktu, iż ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zakłada realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy, w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii odstąpiono od ujmowania tych zdań, ponieważ został opracowany Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020.

Używanie substancji psychoaktywnych, a zwłaszcza alkoholu powszechnie uważa się za czynnik ryzyka odgrywający decydującą rolę w występowaniu przemocy w rodzinie. Badania w tym zakresie wskazują, że mężczyźni

stosujący przemoc częściej nadużywają alkoholu niż mężczyźni nieprzejawiający agresji. Należy tu zauważyć, że nie mówimy tu o bezpośrednim związku przyczynowo-skutkowym ale raczej o współwystępowaniu i towarzyszeniu. Statystyki policyjne podają, że 64% sprawców przemocy w momencie interwencji znajdowało się pod wpływem alkoholu. Nie oznacza to automatycznie, że są to osoby uzależnione bowiem wiadomo, że sam alkohol ze względu na swoje psychoaktywne działanie wpływa na skłonność do zachowań agresywnych również u osób, które nie są od niego uzależnione. Oszacowaniu zjawiska przemocy służą dane dotyczące realizacji procedury interwencji "Niebieskie Karty". W 2018 roku na terenie naszej gminy funkcjonariusze policji przeprowadzili kilka interwencji dotyczących przemocy domowej. W ubiegłym roku do zespołu interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania przemocy w rodzinie wpłynęło 7 "Niebieskich Kart".

Na terenie naszej gminy funkcjonuje zespół interdyscyplinarny, który ma za zadanie m.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym patologią. Jest również zatrudniony asystent rodziny, który pracuje w środowiskach tak jak pracownicy socjalni.

b. spożywanie napojów alkoholowych oraz używanie narkotyków

Spożywanie alkoholu i narkotyków jest uważane w Polsce za trzecią po chorobach układu krążenia i nowotworach, przyczynę zgonów. Do najczęstszych przypadków należą zatrucia alkoholem, wypadki, zabójstwa, samobójstwa dokonywane pod wpływem alkoholu. Zgony są także skutkiem powikłań zdrowotnych wynikających z uzależnienia takich jak: zespół abstynencyjny, marskość wątroby, ostre i przewlekłe zapalenie trzustki. Należy pamiętać, że w zależności od czynników fizycznych i psychicznych ludzie odmiennie reagują na alkohol, stąd też ich problemy zdrowotne mogą być mniej lub bardziej nasilone. Na ryzyko poważnych schorzeń narażone są więc nie tylko osoby uzależnione, ale również te, które piją alkohol okazjonalnie w dużych ilościach.

Uzależnienie stanowi radykalne zagrożenie dla człowieka, odbiera mu wolność i oddala od prawdy, a także prowadzi do śmierci. Mimo tak drastycznych konsekwencji coraz więcej ludzi wchodzi na drogę uzależnienia.

W obliczu narastającej skali tego zjawiska coraz pełniej uświadamiamy sobie konieczność podjęcia działań profilaktycznych, zapobiegających takim negatywnym zjawiskom społecznym. W związku z tym wzrasta potrzeba zajęcia się przede wszystkim osobami uzależnionymi i współuzależnionymi, ale także młodą częścią społeczeństwa.

c. stan bezpieczeństwa

Posterunek Policji w Osiu podejmuje szereg działań mających na celu zmniejszenie rozmiarów i skutków nadużywania alkoholu i narkotyków.

Posterunek Policji w Osiu udzielił informacji o następujących zdarzeniach:

- interwencje drogowe 79
- kolizje drogowe 33
- wypadki drogowe 1
- liczba zatrzymanych do wytrzeźwień 6
- włamania 2
- uszkodzenia mienia 1.

IV. CELE PROGRAMU

Celem Gminnego Programu Profilaktyki oraz Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest:

- podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z uzależnieniami;
- zapobieganie i minimalizacja problemów alkoholowych i narkotykowych w gminie;
- ograniczanie popytu i podaży środków psychoaktywnych;
- redukcja szkód zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem środków psychoaktywnych oraz przeciwdziałanie innemu rodzajowi uzależnieniom;

Podejmowane działania będą miały na celu uświadamianie, edukację, kształtowanie prawidłowych postaw oraz oferowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Różnorodne metody i programy, które będą uwzględniały profilaktykę uniwersalną i selektywną, będą miały na celu osłabienie wpływu czynników ryzyka oraz wzmocnienie czynników chroniących w szkole, rodzinie oraz środowisku lokalnym. Nasze działania nadal będą uwzględniały realizację programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, a realizowane kampanie edukacyjno-informacyjne mają na celu promocję zdrowego stylu życia, wolnego od uzależnień.

Priorytetowym zadaniem programu jest poprawa stanu zdrowia mieszkańców i przeciwdziałanie uzależnieniu od alkoholu poprzez redukcję szkód wywołanych konsumpcją alkoholu, poprawa sytuacji rodzin z problemem uzależnień. Ponadto jednym z głównych zadań będzie zapobieganie powstawaniu nowych problemów związanych z nadużywaniem alkoholu oraz narkomanią, zmniejszanie rozmiarów i natężenia aktualnych oraz rozwijanie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi.

Cele szczegółowe (sformułowane w oparciu o art. 4¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi):

- a) prowadzenie działalności edukacyjnej i informacyjnej;
- b) rozwój istniejącego systemu pomocy dla osób uzależnionych od alkoholu, członków ich rodzin oraz ofiar przemocy w rodzinie;
- c) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży;
- d) udzielanie rodzinom, w których występuje problem uzależnień pomocy psychospołecznej i prawnej, ochrony przed przemocą w rodzinie;
- e) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- f) zwiększenie dostępu do oferty pomocowej poprzez wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i innych uzależnień w rodzinie;
- g) wzmocnienie działań w zakresie promocji zdrowego stylu życia i edukacji publicznej, promowania postaw społecznych ważnych dla profilaktyki uzależnień;
- h) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób zagrożonych uzależnieniami;
- i) ograniczanie dostępności środków psychoaktywnych;

Wskaźniki realizacji zadań Gminnego Programu

1. Liczba podmiotów zaangażowanych w realizację programu.
2. Liczba osób korzystających z zorganizowanej pomocy specjalistycznej.
3. Liczba osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego i które zostały skierowane do GKRPA o zobowiązanie do leczenia.
4. Liczba szkoleń i osób przeszkolonych w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień.
5. Liczba podmiotów zaangażowanych w pomoc osobom uzależnionym.
6. Liczba dzieci uczestniczących w wypoczynku letnim.
7. Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych.
8. Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami profilaktycznymi.
9. Liczba realizowanych programów profilaktycznych i osób nimi objętych.
10. Liczba punktów podających i sprzedających alkohol objęta kontrolami i wyniki tej kontroli.
11. Liczba porad udzielonych w Punkcie Konsultacyjnym.

Zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i sposoby ich realizacji

l..p.	zadanie	działanie	budżet
1	zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniami	<p>1.podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu (opinie biegłych sądowych orzekających w sprawie zespołu zależności alkoholowej oraz koszty sądowe w postępowaniach o zobowiązanie do podjęcia leczenia)</p> <p>2. dofinansowanie telefonu zaufania „Niebieska Linia”</p> <p>3.dofinansowanie działalności Punktu Konsultacyjnego w Gródku dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu</p> <p>4.dofinansowanie Grupy Wsparcia „Ocalenie”</p> <p>5. organizacja wyjazdów i dni trzeźwości, spotkania AA</p> <p>6. współpraca z placówkami lecznictwa odwykowego</p> <p>7.przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez wspieranie form i działań pomocowych, których odbiorcami są osoby uzależnione i współuzależnionej</p>	11 000,00
2	udzielanie pomocy psychologicznej i prawnej rodzinom, w których występuje problem narkomanii i alkoholu, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dziecka	<p>1.realizowanie programów i zajęć profilaktycznych w szkołach na terenie naszej gminy, pomoc dla dzieci z grup ryzyka i rodzin alkoholowych</p> <p>2.organizowanie wycieczek, kolonii i obozów z elementami profilaktyki uzależnień</p> <p>3. dofinansowanie szkoleń, kursów w zakresie pracy z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowym</p> <p>4. dofinansowanie szkoleń i kursów oraz udziału w konferencjach, seminariach dotyczących problemów alkoholowych oraz narkomanii dla członków GKRPA, policji, pracowników socjalnych</p> <p>5. stała współpraca z policją, GOPS, szkołą w zakresie działań związanych z przemocą w rodzinie</p> <p>6.uruchamianie procedury „Niebieskiej Karty” w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie</p>	8 500,00
3	prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii, w szczególności angażującej dzieci i młodzież w alternatywne formy spędzania czasu wolnego	<p>1.realizowanie na terenie szkół programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży</p> <p>2. udział w ogólnopolskich akcjach informacyjno-edukacyjnych, prowadzenie lokalnych kampanii związanych z profilaktyką problemów alkoholowych, narkotykowych i innych uzależnień</p> <p>3. organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego, dofinansowanie zajęć pozaszkolnych propagujących zdrowy styl życia związany z rozwijaniem prawidłowych postaw życiowych</p> <p>4.organizacja działań profilaktycznych - prowadzenie zajęć rekreacyjno – sportowych (gry i zabawy ruchowe, ćwiczenia i zabawy przygotowujące do gier zespołowych, turnieje, sporty zimowe, zajęcia na basenie, piłka siatkowa, nożna, koszykowa) jako formy zagospodarowania czasu wolnego, alternatywy wobec stosowania substancji psychoaktywnych oraz alkoholu</p> <p>5. prowadzenie zajęć edukacyjno-rozwojowych</p> <p>6.prowadzenie zajęć kulturalno-artystycznych (zajęcia teatralne, plastyczne, taneczne, artystyczne, muzyczne)</p> <p>7.zakup artykułów żywnościowych, materiałów i wyposażenia koniecznego do prowadzenia zajęć</p> <p>8. dofinansowywanie i organizacja imprez profilaktyczno-sportowych, min. Dzień Dziecka</p> <p>9. organizowanie i finansowanie konkursów, spektakli profilaktycznych, prelekcji, pogadanek w zakresie profilaktyki uzależnień</p> <p>10.podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym dla rodziców, min. w formie warsztatów</p> <p>11. zakup i rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych z zakresu profilaktyki alkoholowej, narkomanii i innych zagrożeń</p> <p>12. prowadzenie działań związanych z przeciwdziałaniem nietrzeźwości kierowców, w tym stała współpraca z policją</p> <p>13. monitorowanie skali problemów alkoholowych i związanych z narkomanią (badania, diagnozy, sondaże, ankiety, itd.)</p> <p>14. wspomaganie działalności Grup Wsparcia AA</p>	46 000,00

4	podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 ¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego	1.podejmowanie akcji kontrolnych w stosunku do podmiotów handlujących napojami alkoholowymi pod kątem przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi 2.podejmowanie działań w celu wyeliminowania nieprawidłowości w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych 3. prowadzenie akcji z policją o charakterze prewencyjno-edukacyjnym 4.szkozenia sprzedawców napojów alkoholowych	1 000,00
5	wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholizmu i narkomanii	1.udzielanie wsparcia merytorycznego, rzeczowego i finansowego dla stowarzyszeń i organizacji pozarządowych działających na rzecz utrzymywania więzi wśród społeczności abstynenckiej 2.wspieranie inicjatyw profilaktycznych promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania czasu wolnego 3. ograniczanie ilości osób powracających do palcówek przeznaczonych dla osób nietrzeźwych poprzez współpracę z Miejskim Ośrodkiem Edukacji i Profilaktyki w Toruniu	2 000,00
6	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	1.szkozenia członków komisji alkoholowej 2.wynagrodzenia dla członków GKRPA za udział w posiedzeniach komisji	11 500,00

Zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii - sposoby ich realizacji:

I. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków

Celem zadania jest zapewnienie ciągłości i zwiększanie dostępności osobom z problemami związanym z alkoholem i narkomanią, do korzystania z oferty profesjonalnych działań pomocowych oraz redukcja szkód wywołanych spożyciem środków uzależniających.

Realizacja zadania polegać będzie na:

- 1.Współpracy z zakładami leczenia odwykowego wspomagającymi proces zdrowienia osób uzależnionych.
- 2.Utrzymaniu działalności Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu.
3. Zakupie materiałów informacyjno-edukacyjnych dla osób uzależnionych.
- 4.Wspieraniu działalności środowiskowej w zakresie wzajemnej pomocy osób z problemem alkoholowym oraz pomocy dla stowarzyszeń, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji prowadzących działania profilaktyczne i terapeutyczne.
- 5.Dofinansowaniu rekolekcji trzeźwościowych dla osób uzależnionych oraz współuzależnionych od alkoholu.

II. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Kontynuowane będą działania skierowane do dzieci i młodzieży mające na celu oferowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego oraz promocji zdrowego stylu życia, jak również pomocy dla dzieci i młodzieży z grup podwyższonego ryzyka. Szczególna uwaga będzie skierowana na udzielanie pomocy integrującej działania różnych instytucji w ramach powstającego na terenie gminy zespołu interdyscyplinarnego.

Zadanie będzie realizowane poprzez:

1. Dofinansowanie Telefonu Zaufania „Niebieska Linia”, którego zadaniem jest udzielanie porad, kierowanie do profesjonalnej pomocy, motywowanie do podjęcia działań oraz udzielanie wsparcia psychologicznego.
2. Wspieranie procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie „Niebieskie Karty” w policji, pomocy społecznej, a także wdrażanie tych procedur w gminnych komisjach rozwiązywania problemów alkoholowych.
3. Dofinansowanie programów terapii dla osób współuzależnionych.
4. Finansowanie zatrudnienia specjalistów udzielających pomocy osobom uzależnionym, współuzależnionym.
5. Organizowanie i dofinansowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży z rodzin, w których występują problemy z uzależnieniami.
6. Finansowanie prowadzenia zajęć promujących zdrowy styl życia dla dzieci i młodzieży.
7. Wspieranie Grupy Wsparcia „Ocalenie” oraz zajęć terapeutycznych dla osób uzależnionych oraz współuzależnionych.
8. Prowadzenie działań edukacyjnych służących zmniejszaniu skali zaburzeń życia rodzinnego, w szczególności wynikających z problemu alkoholu i narkomanii, przygotowanie materiałów edukacyjno-informacyjnych.
8. Podejmowanie działań interwencyjnych, mobilizujących osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków do podejmowania leczenia odwykowego.
9. Kierowanie na badania psychologiczne i psychiatryczne osób, co do których wszczęto postępowanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

Kluczową rolę w rozwiązywaniu problemów alkoholowych na szczeblu lokalnym ustawodawca powierzył gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, którą na mocy art. 41 ust. 3 oraz art. 25 i art. 26 ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, powołuje Wójt, a na której spoczywa obowiązek podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Zgodnie z art. 24 ustawy postępowanie zobowiązujące do podjęcia leczenia odwykowego dotyczy osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozpad życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od pracy oraz systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny.

Celem instytucji sądowego zobowiązania osób uzależnionych od alkoholu do leczenia odwykowego jest motywowanie do podjęcia terapii uzależnienia. Do przyjęcia zgłoszenia i wszczęcia postępowania zobowiązana jest gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych właściwa dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby, której dotyczy postępowanie.

Gmina Drzycim objęta jest działaniem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Komisja składa się z 6 osób będących profesjonalistami przygotowanymi do działania w sferze problemów alkoholowych, mającymi w swojej pracy zawodowej bezpośredni kontakt z osobami uzależnionymi lub ich rodzinami.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na Komisję realizację konkretnych zadań, w szczególności:

- a. podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego, w tym:
 - przyjęcie zgłoszenia o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu z jednoczesnym wystąpieniem przesłanek o których mowa w art. 24 ustawy (*rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od pracy bądź systematycznie zakłócają spokój i porządek publiczny*);
 - wezwanie na rozmowę osoby, co do której wpłynęło zgłoszenie i pouczenie jej o konieczności zaprzestania działań wymienionych w art. 24 ustawy i/lub poddania się leczeniu odwykowemu;
 - skierowanie wskazanej osoby na badanie przez biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazanie zakładu leczniczego;
 - przygotowanie dokumentacji do sądu wraz z opinią wydaną przez biegłych sądowych, złożenie wniosku o wszczęcie postępowania do właściwego sądu rejonowego wraz z dokumentacją uzasadniającą potrzebę zastosowania leczenia w zakresie uzależnienia od alkoholu;

- a. wydawanie opinii dotyczących zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami Rady Gminy, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 2 ustawy;
- b. prowadzenie działań kontrolnych i interwencyjnych mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazów sprzedaży osobom nieletnim;
- c. kierowanie wniosków do sądu o wgląd w sytuację małoletnich dzieci;
- d. monitorowanie przebiegu leczenia;
- e. zlecenie przeprowadzenia badań przez zespół biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu;
- f. realizowanie obowiązków zawartych w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;

Możemy zauważyć na terenie naszej gminy utrzymującą się tendencję wzrostową liczby osób korzystających z terapii uzależnień i współuzależnień. Wynika to z podwyższonego poziomu wiedzy o chorobie alkoholowej i jej skutkach.

III. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Celem zadania jest wdrażanie, upowszechnianie oraz poszerzenie działań profilaktycznych opartych na skutecznych strategiach oddziaływań, zwiększenie intensywności działań nastawionych na ograniczanie picia alkoholu oraz działań ograniczających ryzyko picia.

Ponadto wspieranie kampanii edukacyjnych mających na celu zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat szkód wynikających z picia alkoholu. Celem jest także zwiększanie kompetencji wychowawczych rodziców, ich edukacja oraz szkolenie osób pracujących z dziećmi, aby mogli w efektywny sposób przekazywać wiedzę na temat uzależnień. Inicjatywy, które planujemy podejmować będą miały na celu edukowanie, uświadamianie i kształtowanie prawidłowych postaw, zdolności do dokonywania wyborów oraz oferowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Stosowane będą różne metody i programy uwzględniające profilaktykę, które będą miały na celu osłabienie czynników ryzyka a wzmocnienie czynników chroniących. W ramach tego zadania będą realizowane jak w latach ubiegłych kampanie edukacyjno-informacyjne mające na celu promocję zdrowego stylu życia, wolnego od uzależnień.

Zadania będą odbywać się w szczególności poprzez:

1. Wspieranie i organizowanie lokalnych działań, kampanii edukacyjnych związanych z profilaktyką uzależnień, przeciwdziałaniem narkomanii, organizowanie festynów, dni trzeźwości.
2. Zakup materiałów edukacyjnych oraz dystrybucja wśród określonych grup adresatów – młodzieży, sprzedawców, pracowników służby zdrowia, pomocy społecznej, nauczycieli, rodziców, policjantów, klientów Punktu Konsultacyjnego – broszur, plakatów, ulotek, gadżetów profilaktycznych.
3. Organizacja konferencji, seminariów i szkoleń dla różnych grup zawodowych z zakresu profilaktyki, wiedzy o chorobie alkoholowej oraz narkomanii, pracujących w systemie pomocy dzieciom, młodzieży, rodzinom i osobom z problemem alkoholowy.
4. Prowadzenie działalności przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców – kampanie edukacyjne, związane z promowaniem trzeźwości kierowców.
5. Dofinansowanie wycieczek szkolnych, obozów sportowych, rajdów oraz wypoczynku dla dzieci i młodzieży połączonego z realizacją celów profilaktycznych, edukacyjnych i zdrowotnych a także rekreacyjno-sportowych.
6. Wspieranie lokalnych imprez profilaktycznych o charakterze rozrywkowym, sportowym i dofinansowanie różnych form zajęć oraz imprez masowych promujących zdrowy i trzeźwy styl życia.
7. Organizowanie działań przeznaczonych dla rodziców, których celem jest wspieranie abstynencji dziecka i przygotowanie go do podejmowania świadomych i odpowiedzialnych decyzji związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych.

8. Kontynuowanie udziału w corocznych kampaniach oraz wzięcie udziału w nowych.

9. Wspieranie lokalnych i ponad lokalnych inicjatyw i przedsięwzięć mających charakter działań profilaktycznych ukazujących pozytywne postawy i szerzenie zdrowego, bezpiecznego i trzeźwego życia oraz spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież i osoby dorosłe.

IV. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz związanych z narkomanią.

Celem zadania jest doskonalenie oraz kontynuowanie współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi oraz osobami fizycznymi zajmującymi się profilaktyką uzależnień, rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Współpraca będzie polegała na wspieraniu finansowym oraz merytorycznym. Ważnym zadaniem będzie wspieranie działalności stowarzyszeń abstynenckich, które spełniają bardzo ważną rolę w procesie pomocy osobom uzależnionym.

Realizacja zadania będzie odbywa się poprzez:

1. Wspieranie finansowe działalności instytucji oraz organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem narkomanii, propagujących zdrowy styl życia oraz prowadzących działania profilaktyczne.
2. Udzielanie pomocy organizacyjnej instytucjom, których celem jest krzewienie abstynencji od środków psychoaktywnych, zapewnienie profesjonalnej pomocy terapeutycznej.
3. Współpraca z instytucjami kulturalnymi, sportowymi i oświatowymi w zakresie zagospodarowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży.
4. Współpraca i wspieranie stowarzyszeń abstynenckich, ruchów samopomocowych oraz grup wsparcia, współdziałanie w zakresie propagowania stylu życia bez uzależnień.
5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi, w szczególności z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

V. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego

1. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy i zakazu sprzedaży alkoholu osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości, osobom do lat 18, na kredyt, pod zastaw i występowanie z wnioskiem w tych sprawach przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
2. Reagowanie na interwencje mieszkańców i innych organów uprawnionych do kontroli dotyczące naruszania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
3. Działalność kontrolna w stosunku do podmiotów handlujących napojami alkoholowymi pod kątem przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Zasady wynagradzania członków komisji

1. Wynagrodzenie za pracę na posiedzeniach komisji będzie wynosiło 250 zł brutto za każde posiedzenie komisji.
2. Podstawą wypłaty wynagrodzenia jest lista płac. W aktach komisji umieszcza się listę obecności.

Przewiduje się w ciągu roku budżetowego zmiany w zakresie działań i kwot wydatkowanych na ich realizację w związku ze zmianami ustawowymi oraz zmianami w zakresie wpływów z tytułu opłat za wydane zezwolenia.

Realizacja Programu

Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020 prowadzona będzie w oparciu o środki własne gminy uzyskane z wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z zapisami ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. 2019 r. poz. 852). Program realizuje Urząd Gminy w Drzycimiu za pośrednictwem Koordynatora Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w uzgodnieniu z Wójtem Gminy Drzycim.

Przewodnicząca Rady Gminy

Elżbieta Babińska

Preliminarz wydatków na 2020 r.

Finansowanie Programu odbywać się będzie w ramach środków własnych pozyskanych tytułem opłat za wydanie zezwoleń Ina sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Poniższa tabela przedstawia zestawienie kosztów poszczególnych zadań programu na rok 2020 :

rozdział 85154 i 85153 – przeciwdziałanie alkoholizmowi i przeciwdziałanie narkomanii

Zadanie	Kwota
Realizacja działań profilaktycznych, w tym:	
• organizacja wypoczynku letniego, wycieczek, obozów, wakacyjnych form wyjazdowych	8.500,00
• działania informacyjno-edukacyjne z zakresu organizacji wsparcia środowiska osób nadużywających alkohol (plakaty, ulotki, foldery, kolorowanki)	1.000,00
• zakup artykułów żywnościowych, materiałów i wyposażenia koniecznego do prowadzenia zajęć	5.000,00
• organizacja imprez i konkursów dla dzieci i młodzieży	1.500,00
• prowadzenie zajęć dla dzieci	29.000,00
• udział w kampaniach	2.000,00
• prowadzenie działań wspierających rodziców	4.000,00
Wspomaganie prac i funkcjonowania GKRPA, w tym:	
• wynagrodzenia członków komisji	10.500,00
• szkolenia	1.000,00
• zakup materiałów o tematyce uzależnień (alkohol, narkomania)	500,00
• przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży, szkolenia sprzedawców	700,00
• opłata biegłego za wydanie opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	1.500,00
• finansowanie uczestnictwa w konferencjach i wyjazdach osób uzależnionych oraz członków komisji	500,00
Dofinansowanie działalności Punktu Konsultacyjnego w Gródku dla osób uzależnionych oraz współuzależnionych od alkoholu	9.000,00
Dofinansowanie telefonu zaufania „Niebieska Linia”	300,00
Promowanie zdrowego stylu życia wolnego od środków odurzających poprzez organizowanie atrakcyjnych form czynnego wypoczynku we współpracy ze stowarzyszeniami	1.500,00
Wspomaganie działalności Grupy Wsparcia AA „Ocalenie”	3.500,00

Przewodnicząca Rady Gminy

Elżbieta Babińska